

6. Piskunova O. V. Podgotovka uchitelya k obespecheniyu sovremennogo kachestva obrazovaniya dlya vsekh / O. V. Piskunova. – Sankt-Peterburg : Izdatelstvo RDPU im. O. I. Gertsena, 2007. – 80 s.
7. Pukhovskaya L. Tendentsii razvitiya sistem podgotovki uchiteley v Yevrope / L. Pukhovskaya // Pedagogika i psikhologiya. – 1994. – № 3. – S. 3.
8. Zhernoklieiev I. The and tendencies concerning the labor and professional teachers preparing in the education in the countries of the North Europe for the practice in the Ukrainian school / I. Zhernoklieiev // Technika-Informatyka-Edukacja Uniwersytet Rzeszowski. – 2008. – Tom IX. – P. 157-161.

Жерноклеев И. В., Ходоривская К. В. Особенности использования опыта стран Северной Европы в процессе становления реформы высшей педагогической школы в Украине (на примере подготовки будущих учителей технологий).

В статье проанализированы достижения стран Северной Европы в реформировании собственных образовательных систем. На основе отечественных и зарубежных научных источников определены составляющие успеха внедрения в североευропейском и европейском образовательном пространстве реформ в области технологического образования и возможности их творческого внедрения в образовательную практику высшей педагогической школы Украины.

Ключевые слова: зарубежный опыт, технологическое образование, учитель технологий, компетентность, образовательные стандарты.

Zhernoklieiev I. V., Khodorivska K. V. The features of the use the experience of the north European countries in the process of formation the reform of high pedagogical school in Ukraine (on the example of prospective technology teachers preparation).

The article analyzes the achievements of the Nordic countries in reforming of their own education systems. Based on domestic and foreign scientific sources, it was identified the components of successful implementation the reforms of technological education on the Nordic and European educational space and possibilities of their creative implementation into educational practice of Ukrainian higher pedagogical school.

Keywords: international experience, technological education, teacher of technology, competence, educational standards.

УДК 378.147.16:640.4

Зубар Н. М., Волкова А. А.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ: ПОГЛЯД РОБОТОДАВЦЯ ТА ВИПУСКНИКА

У статті розкриваються проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи.

Ключові слова: компетентність, випускник, фахівець готельно-ресторанної справи, роботодавець, європейська освіта, транс'європейська програма взаємобмінів.

Проблема розриву у знаннях і навиках, які отримують випускники вищих навчальних закладах (ВНЗ) та професійними компетентностями, що висувають роботодавці – це завдання професійного формування фахівця готельно-ресторанної справи.

За даними великих мереж готельно-ресторанного бізнесу лише 10% випускників ВНЗ, що звертаються до них по працевлаштуванню, успішно проходять кваліфікаційний відбір і працевлаштовуються на посади з можливістю подальшого кар'єрного росту.

Причин у такої ситуації декілька:

- вакансії існують, але так само існує брак навичок і низька здатність випускників до працевлаштування;
- глибока економічна криза та високий рівень безробіття серед молоді;
- зростаючі вимоги до висококваліфікованої роботи;

- глобальне конкурентне змагання за таланти: інтернаціоналізація освіти;
- надзвичайне розширення пропозицій щодо навчання; взаємодоповнюваність між офіційним, інформальним і неформальним навчанням;
- потреба в тісніших зв'язках зі світовим ринком праці [9].

Таким чином, у системі реалізації якісної професійної освіти проблема формування фахової компетентності майбутнього випускника набула останнім часом вкрай актуального характеру й постала однією з ключових.

Наразі цілком адекватна модель фахівця у будь-якій сфері діяльності є не кваліфікаційною, а компетентнісною.

Поняття “компетентність” з'явилося в педагогічній літературі порівняно недавно і не є на сьогодні досить дослідженим. Різні джерела, дають по-різному визначення компетентності.

Наприклад, в одному з ресурсів [6] дається таке визначення: компетентність – володіння знаннями, вміннями, навичками, що включають його особистісне ставлення до предмета діяльності.

Оксфордський Словник англійської мови пояснює: *competence* – “компетенція” – здібність робити щось успішно або ефективно [10]. Ототожнює і поняття “компетентність” вільна енциклопедія “Вікіпедія” [4], де вказано, що “компетентність” у перекладі з латинської *competentia* означає коло питань, у яких людина добре обізнана, має знання та досвід.

Компетентність також визначається як набута у процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається із знань, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці.

У Законі України “Про вищу освіту” зазначено, що вища освіта це сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти [7].

Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [7].

Проблеми становлення професійної компетентності у сфері готельно-ресторанного бізнесу за кордоном досліджували ще у 90-х роках De Chabert, J. і Taylor, M. (1995 р.) [2], Aaker, D. A. (1989 р.) [1], Jacqueline M. de Chabert (1998 р.) [3] та інші, а сьогодні це питання знаходиться в епіцентрі, тому що воно розкриває якісно нові перспективи розуміння компетентнісної моделі фахівця.

Одним із важливих положень Болонського процесу є орієнтація вищих навчальних закладів на кінцевий результат: знання і уміння випускників повинні бути застосовані і практично використані на користь усієї Європи [5].

Отже, на основі вище зазначеного можна зробити висновок, що вища освіта повинна забезпечити підготовку фахівця не лише з високим рівнем теоретичних знань але і з відмінним вмінням інтегрувати отримані знання у професійній діяльності.

Метою статті є обґрунтування формування професійної компетентності фахівців готельно-ресторанної справи, опанування випускниками системи умінь та набуття відповідних компетенцій, які дозволять вирішувати типові задачі діяльності під час здійснення певних функцій відповідно до посад, які можуть обіймати випускники вищого навчального закладу.

Міжнародні організації, що нині працюють у сфері освіти, останнім часом вивчають проблеми, що пов'язані з появою компетентнісно орієнтованої освіти, серед яких ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ПРООН, Рада Європи, Міжнародний департамент стандартів.

Відтак, між країнами Європейського Союзу і країнами-партнерами в галузі вищої

освіти була створена схема співпраці, так звана, програма “ТЕМПУС” (TEMPUS) – транс’європейська програма взаємообмінів між університетами (Trans-European Mobility Programme for University Studies, TEMPUS), в рамках якої Україна є країною-партнером програми ERASMUS+ (2014–2020 рр.), що підтримує проекти, партнерство, заходи і мобільність у сфері освіти, підготовки, молоді і спорту. Зокрема, однією з цілей програми є створення компетентнісно орієнтованої освіти, розроблення освітньо-кваліфікаційних характеристик нового типу.

У ході експериментального опитування потенційних роботодавців та випускників вищих навчальних закладів було з’ясовано: особливо гостро проблема правильного професійного становлення стоїть перед кожною молодою людиною, коли формуються їх орієнтири на майбутню професійну діяльність. На цьому життєвому етапі важливо проводити кваліфіковану, фахову довузівську профорієнтаційну роботу серед старшокласників. Це може бути також профільне навчання у класах ліцеїв за певними напрямками: економічний, технологічний, гуманітарний тощо. Студенти-першокурсники потребують особливої підтримки і кваліфікованої допомоги викладачів вузу щодо їх професійного вибору.

В експерименті приймали участь випускники напряму підготовки 6.140101 “Готельно-ресторанна справа”, викладацький склад, що забезпечував їх підготовку, провідні фахівці мережі закладів готельно-ресторанного бізнесу “XXI вік”.

Аналіз професорсько-викладацького складу, який здійснював фахову підготовку студентів та викладав дисципліни професійної та практичної підготовки, показав результати, що зображені на рис. 1.

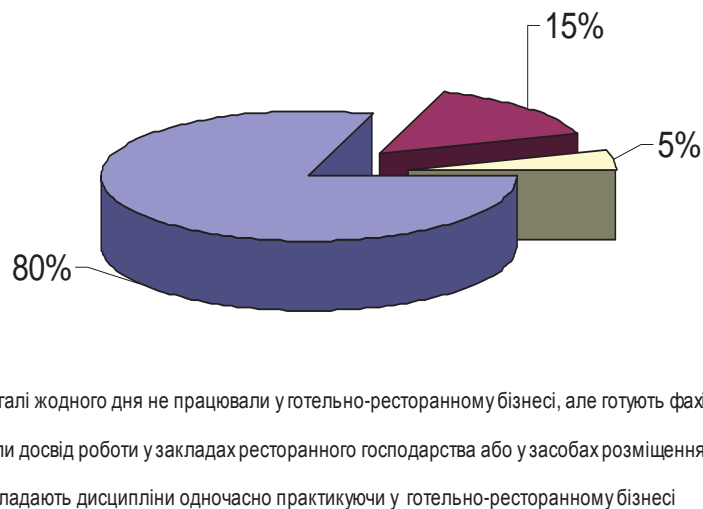

Рис. 1. Результат опитування професорсько-викладацького складу

Опитування випускників показало наступний результат (рис. 2).

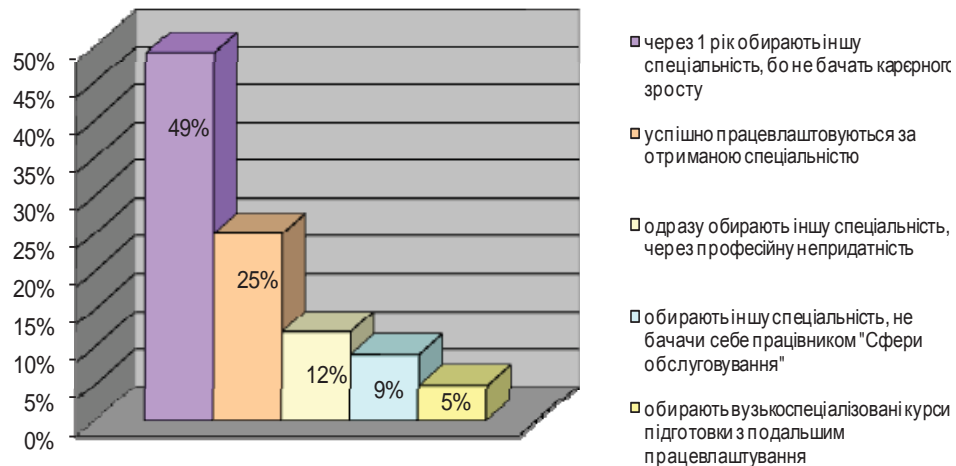

Рис. 2. Результати опитування випускників 2012–2013 н.р. спеціальності 6.140101 “Готельно-ресторанна справа”

У ході співпраці з провідними фахівцями мережі закладів готельно-ресторанного бізнесу “XXI вік” було з’ясовано: виробничий склад персоналу на 40% сформований з випускників вищих професійних училищ, які займають посади кухаря, помічника кухаря, кондитера та інші, 60% – з вищою освітою, але термін їх стажування подвоювався в ході підготовки та, іноді, вимагав перекваліфікації. 20% персоналу мають вищу освіту в сфері галузі і не потребують додаткового навчання при працевлаштуванні та займають посади технолога, завідувача складом, логіста, адміністратора, завідувача виробництвом (для отримання посади пропрацювали на підприємстві від 5 років, проявляють професійну мобільність).

Таким чином, професійне становлення – багаторівневий процес, що складається з чотирьох основних стадій:

- виникнення професійних намірів і вступ в професійний заклад;
- репродуктивне засвоєння професійних знань, вмінь, навичок;
- професійна адаптація;
- реалізація особистості в праці.

Перехід до кожної наступної стадії закладається під час попередньої і супроводжується виникненням ряду протиріч і нерідко навіть кризисних явищ. Труднощів можна уникнути, якщо готовність особистості, що навчається, перейти до наступної стадії професійного становлення буде закладено в ході попередньої.

Зміст навчання впливає, головним чином, з характеристики професійної кваліфікації фахівця. З урахуванням його підготовки для майбутнього необхідно озброювати майбутніх фахівців більш багатими фундаментальними знаннями з певної спеціальності. З іншого боку, важливо формувати у випускників потребу в постійній самоосвіті, активну життєву позицію (творчу, професійну, суспільну). Це відповідає презентативній і прогностичній моделі діяльності фахівця.

Презентативна модель є комплексом професійних, емоційно-вольових, типових якостей, якими повинен володіти фахівець і створюється на основі його посадових обов’язків і функцій. Прогностичну модель отримують на основі презентативної і враховують перспективи розвитку даної галузі виробництва [8].

Модель фахівця має враховувати перспективи й тенденції розвитку науково-технічного прогресу, бути спрямованою на перспективу та випереджати розвиток даної галузі діяльності.

Досліджуючи проблеми професійного навчання вищих керівних кадрів у різних країнах світу, Г. В. Єльнікова [11] вказує на існуючий досвід у зарубіжних закладах освіти з підготовки високопрофесійних фахівців згідно з розробленою моделлю професійної

компетентності. Така модель відображає “ідеальний образ” працівника. Її складовими є: сукупність знань, умінь і навичок; відносини і форми поведінки, які можна споглядати й оцінювати.

Основою для оновлення змісту освіти має стати освітньо-кваліфікаційна характеристика, яка відображає соціальне замовлення на підготовку фахівця з урахуванням аналізу професійної діяльності й вимог до змісту освіти й навчання з боку держави та окремих роботодавців.

Висновки. З вище зазначеного можна зробити висновок, що в процесі професійної підготовки фахівця готельно-ресторанної справи варто формувати виробничо-технологічну, організаційно-управлінську та соціально-комунікативну компетентності.

Виробничо-технологічна компетентність – теоретична та практична підготовленість фахівця до планування технологічних процесів надання готельних та ресторанных послуг, спроможність інтеграції знань у нових ситуаціях, використання досвіду інших, володіння способами впровадження власних технічних та технологічних розробок у виробничий процес, володіння інформаційними технологіями.

Організаційно-управлінська компетентність – теоретична та практична підготовленість фахівця до раціональної організації служб та підрозділів підприємства готельно-ресторанного господарства та керування їх діяльністю.

Соціально-комунікативну компетентність – теоретична та практична підготовленість фахівця до взаєморозуміння та взаємодії у комунікації та стосунках, здатність до обговорення та прийняття спільних рішень, суміщення власних інтересів та потреб підприємства і суспільства, здатність до постійного підвищення освітнього рівня, відповідальності за власні вчинки, професійна мобільність, творчий підхід до роботи з колективом.

Використана література:

1. *Aaker D. A.* (1989). “Managing Assets and Skills: The Key to A Sustainable Competitive Advantage.” *California Management Review*, 91-106.
2. *De Chabert, J. and Taylor, M.* “Spatial Characteristics of American Visitors to the United States Virgin Islands”. Presented by Taylor, M. at the Caribbean Studies Association Annual Conference, Manaus, Brazil, July 1995.
3. *Jacqueline M. de Chabert.* “A model for the development and implementation of core competencies in restaurant companies for superior financial performance”. Dissertation submitted to the Faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University in partial fulfillment of the requirements for the degree of doctor of philosophy. June 8, 1998 Blacksburg, Virginia. – Режим доступу : <http://scholar.lib.vt.edu/theses/available/etd-92898-15721/unrestricted/Submission.PDF>
4. Вільна енциклопедія “Вікіпедія”. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>
5. Європейський освітній портал. – Режим доступу : <http://www.eu-edu.org/>
6. *Жалдак М. І.* Становлення і розвиток методичної системи навчання інформатики в школах і педагогічних університетах України / М. І. Жалдак, Ю. С. Рамський // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Комп’ютерно орієнтовані системи навчання. – К. : Вид. НПУ ім. М. П. Драгоманова. – 2013. – Вип. № 13(20). Серія 2. – С. 24-41.
7. Закон України “Про вищу освіту” від 01.07.2014. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
8. *Петрук В. А.* Модельний підхід як складова формування фахових компетенцій майбутнього випускника технічного ВНЗ // Освітня об’її: реалії та перспективи : зб. наук. праць. – К. : ППО, 2007. – № 1. – С. 141-146.
9. Проект Європейського Союзу “HEO – Національний ЕРАЗМУС+ Офіс в Україні”. – Режим доступу : <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/pro-prohramu.html>
10. Словники Оксфордської спільноти. – Режим доступу : <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/competence>
11. Теоретичні і методичні засади моделювання фахової компетентності керівників закладів освіти : монографія / [Г. В. Єльнікова, О. І. Зайченко, В. І. Маслов та ін.]; за ред. Г. В. Єльнікової. – Київ-Чернівці : Книги – XXI, 2010. – 460 С. 7. “DeSeCo” – Режим доступу : <http://www.deseco.admin.ch/>

References :

1. Aaker D. A. (1989). "Managing Assets and Skills: The Key to A Sustainable Competitive Advantage." California Management Review, 91-106.
2. De Chabert, J. and Taylor, M. "Spatial Characteristics of American Visitors to the United States Virgin Islands". Presented by Taylor, M. at the Caribbean Studies Association Annual Conference, Manaus, Brazil, July 1995.
3. Jacqueline M. de Chabert. "A model for the development and implementation of core competencies in restaurant companies for superior financial performance". Dissertation submitted to the Faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University in partial fulfillment of the requirements for the degree of doctor of philosophy. June 8, 1998 Blacksburg, Virginia. – Режим доступу : <http://scholar.lib.vt.edu/theses/available/etd-92898-15721/unrestricted/Submission.PDF>
4. Vilna entsyklopediia "Vikipediia". – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>
5. Yevropeyskyi osvittii portal. – Режим доступу : <http://www.eu-edu.org/>
6. Zhaldak M. I. Stanovlennia i rozvytok metodychnoi systemy navchannia informatyky v shkolakh i pedahohichnykh universytetakh Ukrainy / M. I. Zhaldak, Yu. S. Ramskyi // Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. M. P. Drahomanova. Kompiuterno oriietovani systemy navchannia. – К. : Vyd. NPU im. M. P. Drahomanova. – 2013. – Вуп. № 13(20). Serii 2. – S. 24-41.
7. Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu" vid 01.07.2014. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2014, № 37-38, st. 2004. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
8. Petruk V. A. Modelnyi pidkhid yak skladova formuvannia fakhovykh kompetentsii maibutnoho vypusnyka tekhnichnoho VNZ // Osvitianski obrii: realii ta perspektyvy : zb. nauk. prats. – К. : IPTO, 2007. – № 1. – S. 141-146.
9. Proekt Yevropeiskoho Soiuzu "NEO – Natsionalnyi ERAZMUS+ Ofis v Ukraini". – Режим доступу : <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/pro-prohramu.html>
10. Sloynyky Oksfordskoi spilnoty. – Режим доступу : <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/competence>
11. Teoretychni i metodychni zasady modeliuвання fakhovoi kompetentnosti kerivnykiv zakladiv osvity: monohrafiia / [H. V. Yelnykova, O. I. Zaichenko, V. I. Maslov ta in.]; za red. H. V. Yelnykovoï. – Kyiv-Chernivtsi : Knyhy – XXI, 2010. – 460 S. 7. "DeSeCo" – Режим доступу : <http://www.deseco.admin.ch/>

Зубар Н. М., Волкова А. А. Проблемы формирования профессиональной компетентности специалистов гостинично-ресторанного дела: взгляд работодателя и выпускника.

В статье раскрываются проблемы формирования профессиональной компетентности будущих специалистов гостинично-ресторанного дела.

Ключевые слова: компетентность, выпускник, специалист гостинично-ресторанного дела, работодатель, европейское образование, трансъевропейская программа взаимобмен.

Zubar N. M., Volkova A. A. Problems of forming of professional competence of specialists of hotel-restaurant business: look of employer and graduating student.

In Article are reveals Problems of Formation Professional Competencies future specialists hotel-restaurant cases.

Keywords: competence, graduate, specialist hotel and restaurant business, the employer, European education, TEN program interchange .

УДК 378.147:371.32(631)

Каменська І. С.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЇ ДО ОСОБЛИВОСТЕЙ НАВЧАННЯ УЧНІВ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ

У статті розглянуто педагогічні умови удосконалення підготовки майбутніх вчителів технології до особливостей викладання в сільській школі.

Ключові слова: педагогічні умови, професійна підготовка, вчитель технології, сільська школа, сільськогосподарська праця, проектно-технологічна діяльність.